VAISENHUSIANERBLADET

UDGIVET AF FORENINGEN:

„DET GODE MINDE"

Nr. 1. København, Januar 1905. 3. Aarg.

Det kgl. Vajsenhus

1720—1728. (Fortsat).

Den 1. Januar 1723 indsendte Pastor Vellejus en Takskrivelse for de tidligere omtalte 3 forældreløse Præstebørns Indtagelse i Vaisenhuset, og samtidig med, at han beder om fornyet Understøttelse, lader han de 3 Pigebørn udtale følgende Nytaarshilsen til Præses, Grev Holstein:

»Høy Edle Hr. Geheime-Raad! Mægtig Patron og Herre,
»Hvis store Nafn og Høje Huus i al Velsignels' være.
»Vi trende fattig Pigebørn, som Far og Mor har mist
»I Barndoms første Aar og dem paa en vis Tid forlist,
»Ydmygeligst fordrister os for Deres Excellence
»At lægge ned paa denne Tid vor Nyt Aars reverence.
»Vi Gud og Kongen takke maa, som har os ey forlatt,
»Da Far og Moder os forlod, men Øye paa os satt.
»Vi Deres Excellences Gunst kan aldrig nok berømme,
»Men maa af Hjertet dybest Tak hver Aar og Dag udtømme,
»At De har talt saa vel for os og kommer os i Hu
»Og sender ved hver Fjerdingaar fra Waysenhuuset nu
»Benaadningspenge rigtig, som den store Landsens Fader
»Os konglig Mildhed og Miskund til vor Ophold nedlader.
»Gud glæde Kongen, som vil os husvale naadelig.
»Gud signe Deres Excellentz, som gunstig viser sig.
»Høygunstig Herre bliver nu fremdeles vor Patrone!
»Og beder for os arme Børn til Kongen paa hans Throne,
»At vi den samme Naade-Hjælp fremdeles nyde maa
»Og i vor gamle Morfars Huus vi nogle Aar hengaa
»Til vi kand lær at kiende Gud og noget ældre blifve.
»Saa vill' vi siden os til Gud og Kongen ofvergive
»Og vente, at de aldrig os forlade vil og kand,
»Men ofver os forlatte Børn Selv holde Hyld og Hand.
»Gud Deres Excellence et lyksaligt Aar forlene!
»Og lade Deres Høye Huus alting til Gode tiene!
»Lif, Sundhed, Ære, Velstand og hvad De selv ønsker sig,
»Som elsker Herren og hans Ord saa høyt og inderlig.
»Gud vær' med Deres Excellentz i Deres høye Raad
»Velsigne af det Høye selv Deres høyvigtig Daad,
»Gid Deres Excellence her for Kongens Ansigt maa
»Til Alderdom, og ævig der for Lammets Throne staa.

Deres Excellences underdanige
Tjenerinder og Forbedere
Sophia Stoud. Lene Stoud. Christiane Stoud.

8. 1724—1728.

Den 12. April 1724 indsendte Missionskollegiet en allerunderdanigst Forespørgsel til Hans Majestæt om Tilladelse til at aabne Vajsenhuset næstkommende St. Hansdag; Missionskollegiet begrunder denne Forespørgsel med, at det er uforsvarligt at vente længere, dels fordi det kgl. Brev af 1720 erklærede, at saa mange Børn som muligt og snarest burde reddes, dels fordi der jo allerede var antaget »2 Betienter«, nemlig Forstander og Portner, og endelig fordi de jo foruden 60,000 Rdl. af Postindtægterne havde faaet kgl. Tilsagn om 2000 Rdl. aarlig og tillige om, at 26,000 Rdl. af Konventhusets Kasse til dem skulde ekstraderes. Hertil kom, at der jo var truffet Aftale med David Korte om at bespise 50 Børn for 3 Mk. ugentlig til hver, og Kuratelet havde beregnet, at samtlige Udgifter til 50 Børns Undervisning, Opdragelse og »Forpflegning« (Forplejning) vilde andrage ca. 4000 Rdl., hvad Stiftelsen nu maatte kunne præstere. Kollegiet udbad sig derfor allernaadigst Tilladelse til at vælge Informatorer og Sanktion paa de af Kollegiet i Forbindelse med Inspektør Wendt gjorte Udkast til Instrukser og Anordninger vedrørende hele Stiftelsen.

Tillige gjordes der opmærksom paa, at de tidligere omhandlede Møbler og Sengeklæder fra Ladegaarden var ankomne. (Af en Skrivelse af 12. Marts fra Mahling til Økonomen Aastrup ved Ladegaarden ses det, at Mahling havde næret store Betænkeligheder ved at modtage bemeldte Sengklæder, der i sin Tid havde været benyttet under Pesten 1711. Først efter at Aastrup havde udstedt en Attest for, at alt, hvad der kunde vadskes, var blevet det, og at man ikke indtil 1720 havde mærket noget Smitstof i Sengklæderne, modtog Mahling dem).

Svaret paa Kollegiets Forespørgsel findes ikke i Arkivet, og det ses derfor ikke, hvilke Aarsager der har bevirket, at Sagen udsattes.

Tiden gik imidlertid, og Vajsenhusets Bygning blev benyttet til andre Formaal. Saaledes havde

Højesteret og Hofretten en Tid lang sit Lokale her, og i 1725 kom der en Skrivelse fra Gehejmeraad Blome om, at Oldfruen, mens Kongens Vadskehus var under Reparation, maatte indrømmes Værelser paa Vajsenhuset, ligesom hun ved en lignende Anledning havde haft paa det ridderlige Akademi i 1712.

Aarene 1725 og 1726 gik derfor hen, uden at der gjordes noget for at aabne Vajsenhuset. I Aaret 1725 findes der kun 2 Skrivelser, den ovennævnte om Oldfruen og en Takskrivelse fra Pastor Vellejus af 12. August, hvori han næst efter at takke for tidligere Bevaagenhed udtaler sin Frygt for at være bleven glemt, da de den 1. Januar forfaldne Penge endnu ikke er kommen ham i Hænde. Hverken i Brevbogen eller andet Steds hører man noget om 1726, muligvis er Aktstykkerne fra dette Aar brændt 1795, men det sandsynligste er dog, at hele Arbejdet er gaaet i Staa i Ventetiden paa, at den kongelige Resolution om Aabningsdagen skulde komme. At der heller ikke er foretaget noget af Vigtighed i det Aar, synes ogsaa at fremgaa af den Omstændighed, at den eneste Skrivelse, som er dateret 1726 ($^{31}/_{12}$) og som først kom Kollegiet i Hænde den 4. Februar 1727, blot er en Meddelelse fra Rentekammeret om, at Renterne af de 60,000 Rdl. for Aaret 1726 mod behørig Kvittering kan hæves.

(Forts.)

Erindringer fra en Englandstur.

Af *Ejner J. Rønnov.*

Kære Læser! Før jeg nedskriver disse Par Linier, maa jeg bede Dem være lidt overbærende imod mig, da jeg ikke er »professional« Journalist, og De rimeligvis vil finde, at min Skildring kunde være bedre og mere interessant. — Jeg drister mig dog alligevel til, stolende paa Deres Velvilje, at nedskrive dette til Offentliggørelse.

Enhver, der for første Gang i sit Liv foretager en Udenlandstur, forventer sikkert at opleve noget »fænomenalt«, og bliver som Regel — delvis skuffet.

Selv om jeg ikke kan klage paa Oplevelser, maa jeg dog tilstaa, at jeg havde ventet at opleve noget mere »storslaaet« i England, i Forhold til de Omgivelser, vi befinder os i her i det lille Danmark.

Den 15. Juli tiltraadte jeg min Rejse til England for at besøge min Ven, Vajsenhusianeren Axel Geermann i Newcastle, hvor han er ansat ved »Det store nordiske Telegrafselskab«. Jeg var saa heldig at sikre mig fri Over- og Tilbagerejse med »Det danske Kulkompagni«s Damper »Bretland«, om Bord paa hvilken jeg levede som en første Klasses Passager, havde Separatkahyt og det behageligste Rejseselskab af nogle engelske »ladies«, som havde besøgt Danmark og nu var paa Vejen hjem til North-Shields i Northumberland. — Overrejsen var overordentlig behagelig. Vi havde det smukkeste Vejr man kunde tænke sig.

Jeg, der havde forestillet mig Nordsøen som noget »frygteligt«, blev rigtignok ikke lidt forbavset ved at finde denne ligesaa stille som Peblingesøen herhjemme; men det var ogsaa kun en af de faa behagelige Overrejser, de havde, ytrede Skibets Kaptajn.

Da vi passerede Kullen, mødte vi Damperen »Ficaria«, der kom fra Newcastle, og om Bord paa hvilken den meget omtalte Kaptajn Gundel fra »Norge« var.

Vi, Passagererne og Kaptajnen, der netop da sad ved Middagsbordet, blev varskoet af Hovmesteren, at »Ficaria« var i Sigte, hvorpaa vi selvfølgelig straks rejste os fra Bordet og gik op paa Dækket for at hilse paa Kaptajnen. — Vi viftede med vore Hatte og Lommetørklæder, medens der samtidigt hilstes med Flaget.

Aftenen om Bord tilbragte vi i Agterstavnen med at drikke et Glas Vin, ryge en Cigar, passiare og synge.

Alt i alt en særdeles behagelig Rejse for en billig Penge.

Mandag den 18. om Eftermiddagen arriverede vi til Blyth, hvor Damperen skulde laste Kul.

— Blyth er ikke nogen skøn By, maa jeg sige; snavset og kedelig som den Fabriks- og Kulby, den er. Ikke en Sporvogn i hele Byen, skønt det er en ganske betydelig Fabriksby. Alle Gaderne bestaar af smaa Huse, lig vore Byggeforeningshuse.

Vi ankom, som sagt, hertil Mandag Eftermiddag og tog straks ind til den engelske Families Hjem, hvor jeg blev præsenteret for Herren i Huset, en Dansker, hvis Navn er Hansen, hvilket sikkert ikke vil forekomme Læseren ubekendt; han havde opholdt sig i England i 36 Aar og kunde ikke huske sit Modersmaal, men talte udelukkende Engelsk.

Karakteristisk var det, at hans Hustru, en af de engelske Damer fra Damperen, som har opholdt sig i Danmark i 5 Aar, har lært saa meget af det danske Sprog, at hun taler dette lige saa flydende som sit eget; ja, hun talte Dansk til sin Mand, medens denne (Danskeren) svarede hende paa Engelsk.

Vi fik os der en lille Forfriskning, hvorpaa Rejsen fortsattes til North-Shields med 2 andre yngre Damer og deres Moder, der havde modtaget dem i Blyth.

Tilfældigvis havde jeg et Ærinde at besørge i N.-S., og da jeg alligevel maatte overnatte i den By (jeg turde nemlig ikke begive mig alene om Aftenen til en fremmed og saa stor By som Newcastle), tilbød den engelske Familie mig Logi for Natten i deres Hjem, hvilket jeg naturligvis med største Glæde accepterede.

Rejsen med de engelske Tog er overordentlig behagelig og hurtig. Deres 3. Klasses Kupeer er lig vore 2. Klasses med Hyndebetræk og andre Bekvemmeligheder, det er nemlig forhenværende 2den; men disse kunde ikke bære sig paa Grund af for ringe Tilslutning; saaledes findes der kun 1. og 3. Klasses Kupeer i de engelske Tog.

Ankommen til en lille Mellemstation steg vi om i det nye elektriske Tog, der begyndte sin Kørsel i Marts 1904. Dette bestaar af 4 eller 5 store Vogne, hvor man har Passage igennem hele Toget.

I den forreste Vogn findes Motoren, og bag denne Rum for »luggage«; Elektriciteten drives gennem en opløftet Skinne ved Siden af de Skinner, paa hvilke Toget kører. — Det er selvfølgelig meget farligt at berøre disse Skinner, hvorfor der ogsaa paa hver Jernbanestation findes store Skilte med Paaskrift: »It is dangerous to touch the elevated rails.«

Rejsen med dette elektriske Tog er baade behagelig og hurtig, til Tider saa hurtig, at naar Toget passerer en Kurve faar Passagererne sig en forfærdelig Rystelse, hvad de flegmatiske Englændere dog ikke lader sig mærke det fjerneste med.

Vi ankom til Tynemouth — Stationen nord for North-Shields — hvor vi steg af, da Familiens Hjem ligger nærmere denne Station end North-Shields.

Tynemouth er en lille smuk By, nærmest Badested; den ligger ud til Nordsøen ved Mundingen af Floden »Tyne«, hvoraf den har faaet sit Navn.

Det er morsomt at se det Liv og den Færdsel, der finder Sted i denne By, i Særdeleshed nede ved Stranden, hvor Drenge og Piger boltrer sig i de salte Vover. — Paa en »bankholiday« i August Maaned, hvor jeg var der igen (hvilket vil blive nærmere omtalt), var der en kolossal Menneskemængde paa Benene, Strandbredden var sort af Mennesker, og al Slags Gøgl samt Forfriskninger var billigt at faa i Boder, der var tømret op paa Bredden.

(Fort.)

Angaaende Annoncer til Bladet bedes de ærede averterende henvende sig til Herr Malermester C. Søndenbro, Frejasgade 5, 2. Sal. Telefon: Tagensvej 2.

Fondet til Opførelse af

»Det gode Minde«s eget Hjem

(Stiftet af Hr. Forstander Gandrup)

Kapitalen er nu Kr. 1,188,74.

Bidrag modtages fremdeles med Taknemmelighed af

BESTYRELSEN.

VAJSENHUSIANA.

Torsdagen den 2. December afholdtes en musikalsk-deklamatorisk Aftenunderholdning.

Fru Fog født Tholle i Forening med Frøken Astrid Møller indledede med et firhændigt Klavernummer, fortrinligt spillet, hvorefter Hr. Jürs reciterede »Bergliot« med Musikledsagelse. Hr. Violinist Andersen glædede os med sit fortræffelige Violinspil, ligesom de to førnævnte Damer udførte forskellige Solonumre for Piano. I en humoristisk Oplæsning af forskellige Smaating af Erik Bøgh fik Hr. Jürs rigtig Latteren frem hos Tilhørerne, der havde givet talrigt Møde og lønnede vore elskværdige Koncertgivere med et varmt og velfortjent Bifald.

Aftenen sluttede med, at de assisterende i Forening med Bestyrelsen og andre samledes til et lille fornøjeligt Samvær, hvor der bragtes vore Venner en varm Tak, fordi de atter i Aar paa en saa elskværdig og fordringsløs Maade havde glædet os med deres Kunst.

Den averterede Fribolig er tildelt Frøken Cathinka Jacobsen, og er dermed Halvdelen af vor Stiftelse bortgivet som Friboliger.

Stiftelsesfest.

Fredag den 20. Januar afholdes i vore sædvanlige Lokaler Foreningens 47-aarige Stiftelsesfest. Man samles Kl. 8½ til Punchegilde, samt event. en lille Dans.

GLÆDELIGT NYTAAR!

Vi takker for det gamle Aar,
for Manuskripters Række stor,
og haaber, at i Aar vi faar
lidt mere, end vi fik i Fjor.

Red.

Foreningens Kasserers Adresse er: Handelsrejsende Georg Mørch, Collinsgade 8, 3. Ø.

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages af Bestyrelsen. — Kontingent 50 Øre maanedlig for Medlemmer. — Bidragydende 4 Kr. aarlig.

Alle Forenings-Meddelelser sendes til Formanden, Hr. Fuldmægtig *F. Petersen*, Gl. Kongevej 137 [3], V.

Meddelelser til »Vajsenhusianerbladet« sendes enten til Formanden eller til Hr. *Johs. Madsen*, Bernstorffsvej 12 B [1], V.

C. SØNDENBRO
Frejasgade
№ 5
Telf: Tgv. 2
MALERMESTER

Vilh. Hansen & Co.

Materialhandel.

Tapet- og Farvehandel.

= Telefon 3017. =

30 Nørrebrogade 30.

København N.

De véd godt, at Faaborg Fiskeboller er Enestaaende i Danmark.

Aktieselskabet **Nordisk Brandforsikring**, KØBENHAVN

Garantikapital: 4 Millioner Kroner

overtager **Brandforsikring** og **Indbrudsforsikring** til **billigste, faste Præmier** og **paa kulanteste Betingelser.**

Hovedkontor: **Rømersgade 3.**

Forretn. grundl. 1815.

Gaa til **Søren Justsen,**

Køhler & Frost's Eftflg,

Pilestræde Nr. 46

og køb Dem et nyt **Uhr**

eller lad det gamle reparere.

Billige Priser.

Villiam Callesen.

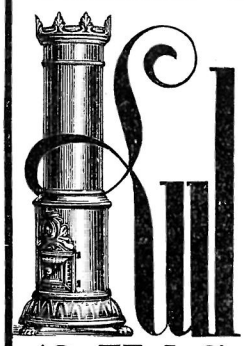

Kokes & Briket Import

12. Ved Stranden 12.

Thorvald Bergs Eftf.

Indehaver: SOPHUS JENSEN.

Børnedragter.

Telefon 3740. Købmagergade 32. Telefon 3740.

Telefon 4131 Telefon 4131

ROLUND & Co.

Vesterbrogade 8 E

Møbeludsalg

Tegninger & Overslag leveres paa Anfordring

Værksted: Nørrebrogade 148.

Telefon: Tagensvej 576.

Støt vor Bagside!

Alle Slags Avertissementer og Bekendtgørelser er velkomne og tages til Følge af Foreningens Medlemmer.

Man bedes henvende sig til

C. Søndenbro,
Frejasgade 5,
Telefon Tagensvej 2.

Udgivet af Vajsenhusianerforeningen »Det gode Minde« under Ansvar af *Fred. Petersen*
Fr. Weiss' Bogtrykkeri, Købmagergade 60, Kbhvn.